

УДК 351.741
DOI 10.32782/2709-9261-2022-2-4-5

Шевченко Тихін Віталійович,

кандидат юридичних наук
(Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0366-7217>

ВИЗНАЧЕННЯ ВИМОГ ДО «ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ЛІХТАРЯ» ЯК ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЗАСОБУ ОСВІТЛЕННЯ

У статті висвітлені проблемні питання використання засобів освітлення поліцейськими, окреслений сучасний стан проблемного питання та ступінь вивченості проблеми. Опрацьований сучасний стан вітчизняної науки з даного питання, визначений ступінь впливу необхідності підбору відповідних засобів освітлення на стан забезпечення особистої безпеки поліцейських України та стан їхніх службових показників, опубліковані дані досліджень, що були проведені серед поліцейських різних підрозділів та служб, окреслені та визначені критерії та сформовані вимоги, яким повинен відповідати службовий ліхтар для підрозділів Національної поліції України.

Ключові слова: поліцейський ліхтар, Поліція, особиста безпека, екстремальна ситуація, освітлення.

Постановка проблеми. Стаття 12 закону України «Про Національну поліцію» закріплює принцип безперервності діяльності Національної поліції, тобто вимагає безперервне та цілодобове виконання своїх завдань [1]. Таким чином, на законодавчому рівні закріплено обов'язок несення служби поліцейськими у нічний час.

Звертаючись до статистики світлового дня за 2021 рік на прикладі м. Києва, можливо зробити висновок, що поліцейські несуть майже 50% своєї служби в нічний час [2].

Звертаючись до нормативної бази, що регламентує діяльність Національної поліції, слід зазначити, що ліхтар, як засіб забезпечення виконання покладених поліцією обов'язків, не передбачений у наказі НПУ, МВС та інших нормативних документах, що регламентують діяльність Національної поліції, [3; 4; 5; 6]. Варто зазначити, що тактичний ліхтарик «5.11» TRT R5, який видається патрульним поліцейським, не є інвентарним майном [5; 6], що також підтверджується у рішенні суду [7], а також є лише тактичним ліхтарем, що визначається фірмою-виробником [8], однак задовольняє потреби

поліцейських лише частково. Інші ж підрозділи поліції не забезпечені ліхтарями взагалі.

У 2021 році у ХНУВС було проведено експертне опитування серед поліцейських з приводу використання ними засобів освітлення в умовах недостатньої освітленості.

Опитування показало, що більше ніж **68%** поліцейським не забезпечені службовими ліхтарями та вимушені вирішувати питання несення служби в умовах недостатньої освітленості самостійно. Також слід зазначити, що за результатами опитування **97%** поліцейських купували ліхтар самостійно за власні кошти, що є дуже невтішним показником. У свою чергу, основним критерієм для придбання ліхтаря була його ціна.

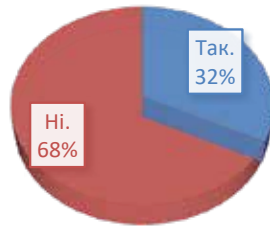
Безперечно, необхідність використовувати засоби освітлення у темну пору доби або у обстановці недостатньої освітленості не викликає сумнівів. Однак у зв'язку з тим, що ліхтар, як засіб забезпечення виконання покладених на поліцію обов'язків, відсутній у однострої, поліцейські не мають навичок з його вибору та користування. Відповідні питання також відсутні у системі професійної підготовки поліції. За результата-

Таблиця 1

Статистика світлового дня у м. Києві за 2021 рік [2]

День або ніч	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Середнє
Найдовша ніч	15:52	14:39	12:59	11:01	09:12	07:50	08:42	10:27	12:19	14:13	15:38	15:59	12:24
Найкоротша ніч	14:43	13:03	11:05	09:16	07:51	07:32	07:38	08:45	10:31	12:23	14:16	15:40	11:04
Середня тривалість ночі	15:22	13:52	12:02	10:07	08:28	07:37	08:05	09:34	11:25	13:19	15:01	15:54	11:44
Найдовший день	09:16	10:56	12:54	14:43	16:08	16:27	16:21	15:14	13:28	11:36	09:43	08:19	12:55
Найкоротший день	08:07	09:20	11:00	12:58	14:47	16:09	15:17	13:32	11:40	09:46	08:21	08:00	11:35
Середня тривалість дня	08:37	10:07	11:57	13:52	15:31	16:22	15:54	14:25	12:34	10:40	08:59	08:05	12:15

ЧИ ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ВИ СЛУЖБОВИМ ЛІХТАРЕМ?

Діаграма 1. Забезпечення поліцейських службовим ліхтарем

ЧИ ПРОХОДИЛИ ВИ НАВЧАННЯ З ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВОГО ЛІХТАРЯ?

Діаграма 2. Стан освітлення питання використання службового ліхтаря у підрозділах поліції

ми опитування встановлено, що лише **3%** поліцейських проходили навчання з тактики використання службового ліхтаря під час підготовки до несення служби, та **10%** вивчали це питання самостійно після того, як зіткнулися з труднощами з використанням засобів освітлення під час несення служби.

Слід зазначити, що ті **3%**, що проходили відповідне навчання, проходять або проходили службу в підрозділах спеціального призначення Національної поліції, що, у свою чергу, лише підкреслює актуальність піднятого питання.

Отже, враховуючи той факт, що майже **50%** робочого часу поліцейські несуть службу в обстановці недостатньої освітленості, відсутність службового ліхтаря серед однострою та відсутність вмінь та навичок з використання ліхтаря у службовій діяльності ставлять особисту безпеку поліцейського під значну загрозу та зменшують ефективність та результативність поліцейського, а в деяких випадках взагалі зводять ефективність поліцейських до мінімуму та створюють безпосередню загрозу життю та здоров'ю поліцейського.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Варто зазначити, що питання забезпечення особистої безпеки поліцейських під час несення служби, у тому числі в умовах недостатньої освітленості, вивчали науковці різних сфер, зокрема: педагогічної (В. Горяйнов, М. Корольчук, С. Кубицький, Є. Левін, В. Лефтеров, О. Федоренко, Г. Яворська); психологічної (О. Охременко, О. Тімченко, М. Чуносів, О. Складар; юридичної М. Ануфрієв, О. Бандурка, О. Джафарова, Д. Денисюк, С. Шатрава, І. Власенко, О. Тюрло). Однак слід зауважити, що саме питанню забезпечення поліцейських засобами освітлення, що відповідають їхнім службовим обов'язкам, приділено критично мало уваги.

Так, наприклад, у збірнику методичних рекомендацій «Основи професійної підготовки поліцейських» О. Тюрло визначає, що поліцейські повинні бути озброєні ліхтарями, та визначає службові ситуації, коли вони можуть бути використані, однак способи, методи, тактика застосування або вимоги до поліцейського ліхтаря у даних методичних рекомендаціях не висвітлюються [9].

Метою статті є формулювання вимог до поліцейського ліхтаря з метою його подальшого впровадження в практичні підрозділи НПУ, підвищення мобільності та ергономічності при використанні службового ліхтаря, визначення його технічних характеристик та забезпечення особистої безпеки особового складу Національної поліції України при використанні службового ліхтаря в умовах недостатньої освітленості.

Виклад основного матеріалу. Формування вимог до ліхтаря поліцейських України потрібно розглядати виключно через призму особливостей несення служби поліцейськими України.

Протягом 2021 року у Харківському національному університеті внутрішніх справ було проведений аналіз службових ситуацій, де поліцейським потрібно було застосовувати ліхтарі або інші засоби освітлення. У даній роботі ми пропонуємо розглянути це питання на прикладі патрульної поліції як підрозділу, який перший стикається з криміногенними факторами та найбільш вразливий до екстремальних ситуацій з невідомим рівнем ризику.

Розглянемо найбільш поширені обставини, в яких виникає необхідність використання ліхтаря:

- 1) заповнення протоколів, бланків, документів під час несення служби, в усі пори року;
- 2) для проведення поверхневої перевірки осіб або поверхневого огляду в умовах недостатньої освітленості;
- 3) для перевірки документів у осіб;
- 4) для огляду транспортного засобів;
- 5) під час входу в приміщення без наявності освітлення та підвальні приміщення;
- 6) для розшуку осіб, які зникли безвісти або переходять від органів досудового розслідування;
- 7) під час пішого патруля для освітлення місцевості;
- 8) під час надання першої домедичної допомоги;
- 9) для огляду будинків, споруд жилих та нежилих приміщень;
- 10) під час переслідування осіб, які намагаються втекти;
- 11) для засліплення агресивної особи;

12) у випадку необхідності застосування вогнепальної зброї.

Під час експертного опитування поліцейським було запропоновано обрати твердження, які вони вважають істинними серед наданого переліку. За результатами експертного опитування, що було проведено серед більш ніж 100 патрульних поліцейських, були виявлені такі недоліки ліхтарів, що використовують поліцейський:

1. Найбільшим недоліком (**48.8% серед усіх відповідей**), який визначали патрульні поліцейські, є те, що ліхтар неможливо використовувати ніяк, крім утримання у руці. Цей фактор значно впливає на ефективність роботи та на забезпечення особистої безпеки поліцейських.

2. Другим критерієм (**32,6%**) стало те, що ліхтар дуже швидко сідає. Із часом, під впливом неминучого зносу акумуляторних батарей, ліхтарі працюють не більше, ніж 1-2 години.

3. Третім критерієм (**27,9%**) стало те, що ліхтар незручно переносити. Поясний чохол не є зручним. Поясна система навантажена різним спорядженням, ліхтар починає заважати. Також при посадці в автомобіль він постійно заважає. Через свої габарити ліхтар постійно випадає з кишень.

4. Четвертим фактором незручності (**20,9%**), що доповнює другий, є те, що ліхтар складно заряджати під час несення служби. Ліхтарі мають свої, власні, унікальні роз'єми та зарядні пристрої. Також ліхтарі використовують специфічні батареї та акумулятори, які складно або дорого замінити.

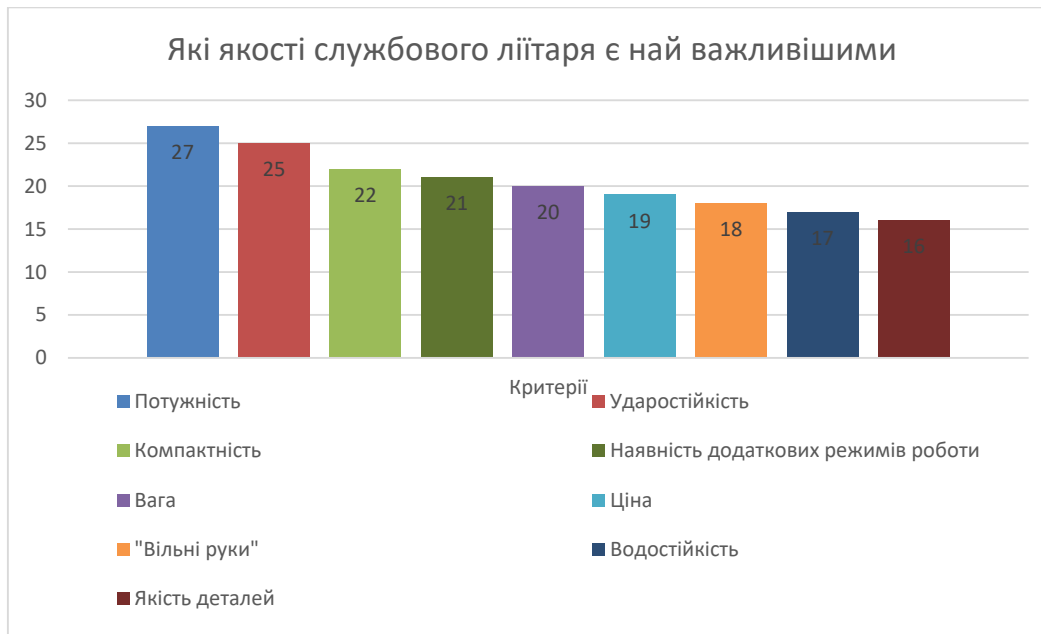
5. Також слід зазначити, що лише **4,6%** з опитаних поліцейських відповіли, що у них складнощів при використанні ліхтаря не виникло.

Поліцейським також ставились питання щодо критеріїв ліхтаря, які вони вважали б за найбільш та найменш важливі при виборі службового ліхтаря.

За результати опитування поліцейські визначили, що найбільш важливим показником є **потужність та стійкість до ударів** ліхтаря, а найменшими – **стійкість до вологи та якість деталей**, з яких виготовлений ліхтар.

Діаграма 3. Результати опитування з недоліків використовуваних ліхтарів

Діаграма 4. Результати опитування з важливості якостей службового ліхтаря

Розглядаючи застосування ліхтаря поліцейськими крізь призму особливостей несення служби, можна зробити висновок, що робота в темну пору доби, наприклад зупинка транспортного засобу, перевірка документів або інші ситуації, нерідко вимагають задіяння обох рук поліцейського. Утримання ліхтаря в одній із рук зменшує ефективність роботи поліцейського, стає некомфортним та незручним, а також зменшує загальну ефективність поліцейського, а ліхтарі, які використовують поліцейські зарубіжних країн, навіть при малій габаритності та вазі мають великий функціональний набір та дозволяють користуватися обома руками під час несення служби в умовах поганої освітленості, що дає можливість швидко реагувати на екстремальні ситуації, які можуть загрожувати життю та здоров'ю поліцейського та інших осіб, та значно зменшити травматизм працівників практичних підрозділів НПУ, а відповідно – витрати держави на лікування та відновлення поліцейського. Із цього слідує, що така мала річ з екіпірування поліцейського могла б вирішити багато питань та незручностей, які виникають під час виконання покладених завдань.

Висновки. Розглядаючи ліхтарі, які стоять на озброєнні поліцейських різних країн світу, ми зробили висновки з урахуванням специфіки несення служби поліцейськими в Україні, особливостей вітчизняного законодавства, ментальності населення, а також інших факторів, що впливають на несення служби та забезпечення особистої безпеки поліцейського в тому числі і в екстремальних умовах.

На підставі проведеного аналізу були встановлені такі вимоги до поліцейського ліхтаря в Україні:

1. Поліцейський ліхтар повинен мати потужний промінь та прийнятний кут, за допомогою чого повинна досягатися ефективність освітлення.

2. Поліцейський ліхтар повинен витримувати удари та бути стійким до падінь, що неминучі під час виконання завдань поліцейськими.

3. Розміри, вага та габарити ліхтаря не повинні заважати роботі поліцейського.

4. Поліцейський ліхтар повинен мати можливість бути закріпленим на однострої поліцейського, а також на інших поверхнях за допомогою, наприклад, магнітів або іншим чином.

5. Поліцейський ліхтар повинен відповідати захисту від вологи та пилу, оскільки поліцейські виконують службові завдання 24 години на добу в усі пори року та у будь-яку погоду, без виключень.

6. Із метою вирішення базових завдань поліції ліхтар повинен мати різні режими роботи та декілька ламп, що виконують такі функції:

1) променеве світло буде доцільно використовувати під час вогневого контакту, пошуку зниклих безвісти осіб в умовах недостатньої освітленості, огляду транспортних засобів, території, споруд та приміщень;

2) розсіювальне світло буде доцільніше використовувати під час заповнення або оформлення документів та під час перевірки документів в умовах недостатньої освітленості.

3) світло стробоскопа – це яскравий повторювальний світловий імпульс, який порушує дезорієнтацію правопорушника, порушує його прямий і периферійний зір, викликає короткостроковий страх та збільшує час на адаптацію до ситуації та відновлення нічного зору правопорушника.

7. Спосіб та місце розміщення кнопки (вмикання-вимикання) на ліхтарі, виходячи з призначення ліхтаря. Поліцейських повинен мати змогу увімкнути одразу той режим роботи, який йому необхідний.

8. Стійкість до низьких температур є одним із важливих критеріїв. Поліцейський ліхтар повинен використовувати такі елементи живлення, що мають стійкість до низьких температур, а в разі неможливості встановлення таких – роздільний батарейний блок, що відокремлюється від ліхтаря.

9. Поліцейський ліхтар повинен мати доступний спосіб заряджання та використовувати поширений форм-фактор батарейок чи акумуляторів.

Формування вимог до поліцейського ліхтаря для підрозділів Національної поліції України – це важ-

ливий крок до вирішення питання забезпечення поліцейських ефективними засобами освітлення, що, у свою чергу, значно впливатиме на ефективність роботи та виконання покладених завдань, стане важливим способом забезпечення особистої безпеки поліцейських у тому числі і в екстремальних умовах.

Рекомендації для подальших досліджень. Вважаємо за необхідне визначити подальші напрямки досліджень:

1) формування вимог до поліцейських ліхтарів із застосуванням диференційованого підходу та урахуванням специфіки служб та підрозділів за такими напрямками, як, наприклад, «ліхтар патрульного поліцейського», «ліхтар слідчого», «ліхтар КОРДу» та ін.;

2) визначення різниці між термінами «тактичний ліхтар» та «поліцейський ліхтар», а також відмежування вимог до поліцейських ліхтарів від їх військових аналогів;

3) формування технічного завдання для виготовлення відповідних зразків поліцейських ліхтарів.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 26.08.2016).
2. Інформація про сонце в Києві, Україна. URL: <https://ua.365.wiki/world/ukraine/kyiv/sun/> (дата звернення: 25.08.2022).
3. Про затвердження «Правил носіння однострою поліцейських» : Наказ МВС України від 19.08.2017 № 718. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1122-17> (дата звернення: 27.09.2022).
4. Про однострій поліцейських : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2015 № 823. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2015-%D0%BF> (дата звернення: 27.09.2022).
5. Про затвердження «Норм належності однострою поліцейських (у мирний час)» : Наказ МВС України від 22.06.2016 № 530. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-16> (дата звернення: 27.09.2022).
6. Про затвердження «Порядку забезпечення поліцейських одностроєм (у мирний час)» : Наказ МВС України від 12.09.2017 № 772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1224-17> (дата звернення: 27.09.2022).
7. Рішення № 74195415, 21.05.2018, Волинський окружний адміністративний суд. Система YouControl – онлайн-сервіс перевірки компаній. URL: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/74195415/>. – (дата звернення: 22.09.2022).
8. Ліхтар тактичний «5.11 Tactical TPT R5 NiMH» Multi. UNIFENDER. URL: <https://unifender.com.ua/ua/likhtar-taktichniy-perezaryadzhaetsya-511-tactical-tpt-r5-nimh-multi.html> (дата звернення: 27.09.2022).
9. Основи професійної підготовки поліцейських : збірник метод. рекомендацій / Тьорло О.І., Синенький В.М., Йосипів Ю.Р. та ін. Львів : ЛьВДУВС, 2018. 297 с.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro natsional'nu Politsiyu» [Law of Ukraine «On the National Police»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian]
2. Information about the sun in Kyiv, Ukraine – 365.wiki. (b. d.). The largest cities of Ukraine – Retrieved from: [365.wiki. https://ua.365.wiki/world/ukraine/kyiv/sun/](https://ua.365.wiki/world/ukraine/kyiv/sun/) [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennya «Pravyl nosinnya odnostroyu politseys'kykh» : Nakaz MVS Ukrainy vid 19.08.2017 № 718 [On the approval of the Rules for wearing police uniforms, Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 08.19.2017 No. 718] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1122-17> [in Ukrainian].
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.09.2015 № 823 «Pro odnostriy politseys'kykh» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 30.09.2015 No. 823 «On the uniform of police officers»] (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2015-%D0%BF> [in Ukrainian].
5. Nakaz MVS Ukrainy vid 22.06.2016 № 530 «Pro zatverdzhennya «Norm nalezhnosti odnostroyu politseys'kykh (u myrnyy chas)» [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 22.06.2016 No. 530 «On the approval of the "Norms for appropriate police uniforms (in peacetime)»] n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1004-16> [in Ukrainian].
6. Nakaz MVS Ukrainy vid 12.09.2017 № 772 pro zatverdzhennya «Poryadku zabezpechennya politseys'kykh odnostroyem (u myrnyy chas)» [Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated September 12, 2017 No. 772 On the approval of the «Procedure for ensuring police uniforms (in peacetime)»] zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1224-17> [in Ukrainian].
7. M. Kondyuk v. Department of Patrol Police of the National Police of Ukraine, Volyn District Administrative Court, May 21, 2018, 803/442/18, 74195415 <https://youcontrol.com.ua/> Retrieved from: <https://youcontrol.com.ua/catalog/court-document/74195415/> [in Ukrainian].
8. Rechargeable tactical flashlight 5.11 TACTICAL TPT R5 NIMH Multi (53160) – buy at the best price in Kyiv, Ukraine in the UNIFENDER online store. (b. d.). Voentorg UNIFENDER – sale of military ammunition in Kyiv, Ukraine. <https://unifender.com.ua/ua/likhtar-taktichniy-perezaryadzhaetsya-511-tactical-tpt-r5-nimh-multi.html> [in Ukrainian].
9. Tyorlo O.I., Sinenkyi V.M., Yosypiv Y.R., Banakh S.M., Kurlyak M.D. (2018) Osnovy profesiynoyi pidhotovky politseys'kykh: zbirnyk metod. rekomendatsiy [Basics of professional training of police officers: collection of methods. of recommendations] LvDUVS [in Ukrainian].

Shevchenko Tikhin,

Candidate in Law

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0366-7217>

DEFINITION OF THE REQUIREMENTS FOR THE “POLICE FLASHLIGHT” AS A PROFESSIONALLY-ORIENTED LIGHTING TOOL

The article highlights the problematic issues of the use of lighting equipment by police officers, outlines the current state of the problematic issue and the degree of study of the problem and elaborates the current state of domestic science on this issue, determines the degree of influence of the need to select appropriate lighting equipment on the state of ensuring the personal safety of police officers of Ukraine and the state of their service indicators. published research data that were conducted among various police units and services, outlined and defined criteria and formed requirements that a service lantern for units of the National Police of Ukraine must meet.

The diversity of possible methods and forms of activity of the National Police in responding to applications, appeals and reports of citizens, as well as responding to emergency events of all types and forms, require appropriate material and technical support for personnel. In turn, the issue of adapting the activities of the National Police bodies and units to the situation, weather conditions, and the specifics of the service are very acute and undoubtedly determine the type, method and method of service. The use of modern, up-to-date and effective tools and devices by the police is a guarantee of the effectiveness of the tasks, ensuring the rights and freedoms of citizens and ensuring the requirements of the Constitution of Ukraine.

Peculiarities of police officers impose appropriate requirements on all means that police officers use in their activities. In domestic science, recommendations are defined, described, substantiated and given for certain cases when police officers need their own, specific and those that take into account the peculiarity of the service and the specifics of the tasks, samples of equipment and equipment, such as, for example, cars, weapons, means of protection, means mobility restrictions, uniform samples, etc. The work substantiates the need for police officers to use their own flashlight to perform tasks in conditions of insufficient lighting, domestic and international experience is worked out, appropriate recommendations are formulated, substantiated and provided.

Key words: Police lantern, Police, personal safety, emergency, lighting.